Цана асобнага нумару 15 гр. Przesyłka opłacona ryczałtem.

№ 49 (100). Вільня, Серада 22 Чэрвеня 1927 г. Год III

СЯЛЯНСКАЯ НІВА

Няхай жыве Беларускі Народ!

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:
ВІЛЬНЯ, ЗАВАЛЬНАЯ 6. (Wilno, Zawalna 6.).
Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да 3 гадзіны апрача сьвята.
Рэдактар прыймае ад 12 да 2 гадз.

Зямля Сялянству бяз выкупу!

Падпіска:
на адзін месяц — 1 зал., на 3 месяцы — 2 зал., на 6 месяцаў 4 зал., на год — 8 зал.
Для заграніцы удвая даражэй.
Аплата надрукаванага залежыць ад рэдакцыі

ВЫХОДЗЕ Ў СЕРАДУ І СУБОТУ.

ОРГАН БЕЛАРУСКАГА СЯЛЯНСКАГА САЮЗУ.

За беларускасьць места.

Дзень 19-га чэрвеня ў Вільні выказаў рэзультаты ўсей выбарнай кампаніі, якая вялася ў працягу аднаго месяца.

Гістарычная сталіца Беларуска-Літоўскага Княжства, пасьля некальківяковага занападу, пачынае ўваскрашаць даўнейшыя традыцыі, пачынае выяўляць перад усім сьветам, што яе прастарыя гаспадары, што былі зусім адхілены ад грамадзкага жыцьця, ізноў варочаюцца да яго. Дзякуючы рожным неспрыяючым гістарычным падзеям некалькі вякоў таму назад, у сталіцы нашага краю—Вільні пачалі ўкарэняцца зачаткі чужой культуры, якая паступова зусім перамагла нас. Быў час, калі аб беларускім жыцьці ў Вільні не спатыкалася ні слова. Але адраджэнскія ідэі, што паўсталі сярод сыноў нашага сярмяжнага народу, пачалі гуртаваць каля сябе што-раз больш лік барацьбітоў за беларускую культуру і за лепшую долю нашага працоўнага народу. Беларускі адраджэнскі рух захоплівае штораз шырэйшыя гушчы насяленьня, якое становіцца арганізаванай часткай грамадзянства. Выбары 19-га чэрвеня зьяўляюцца доказам гэтай арганізаванасьці, бо Беларусы дасталі ў Віленскай радзе 2 мандаты. Адзін прайшоў пад беларускім нацыянальным сьцягам, а другі пад клясавым. Хоць значэньне гэтага апошняга, як беларускага дзеяча, немагчыма яшчэ ўстанавіць, аднак залічваньне ім сябе да беларускай нацыянальнасьці дае магчымасьць цьвердзіць, што ў Віленскай радзе будуць два Беларусы.

Такія вынікі выбараў Беларусы ня могуць лічыць зусім карыснымі для сябе, бо беларускага жыхарства ў месьце ёсьць у некалькі дзесяткаў раз больш чымся галасавала за беларускіх кандыдатаў. Але трэба ведаць, што тыя некалькідзесят тысяч жыхараў, недапушчаных да галасаваньня, ці то дзякуючы благім сьпіскам выбаршчыкаў, ці то дзякуючы непрызнаваньню ім польскага грамадзянства, пераважна зьяўляюцца Беларусамі. Вось гэтыя тысячы сьвядомых Беларусаў, недапушчаных да галасаваньня, не маглі выявіць свайго голасу і аддаць яго за сваіх кандыдатаў. Мала гэтага, Беларусы, дзякуючы цяжкаму матэр'яльнаму становішчу не маглі павясьці такой агітацыі, якую выявілі ўсе польскія партыі, агітуючы ў сваіх штодзенных газэтах, адозвах, мітынгах, платных нанятых за вялікія грошы агітатарах і г. д.

І вось, прыймаючы ўсё гэта пад увагу, можна сказаць, што віленскія выбары ўсё-ж такі выразна паказалі рэальныя беларускія сілы ў горадзе, і што Беларусы крок за крокам здабываюць новыя пазыцыі. Нашая вёска ўжо зусім асьвядамілася і стаіць на выразным адраджэнскім нацыянальным і сацыяльным беларускім шляху. Цяпер прыйшоў час і на нашы гарады. Беларускія гарады (месты) будуць таксама пераходзіць паступова на шлях беларускай культуры, на шлях поўнага беларускага адраджэньня. Беларускія работнікі і беларуская працоўная інтэлігенцыя зразумелі, што толькі ідучы сваей нацыянальнай дарогай можна здабыць сабе лепшую долю.

З СОЙМУ.

Сэсія Сойму.

20 г. чэрвеня распачалася надзвычайная сэсія Сойму.

Пасьля адбыцьця ўсіх фармальнасьцяў у сувязі з распачацьцем сэсіі, Сойм адразу перайшоў да працы.

Першаю працаю сучаснае сэсіі было прыняцьце папраўкі да ўставы аб зьмене Канстытуцыі ў кірунку самараспушчальнасьці Сойму. Аканчальны зьмест прынятае пастановы зычыць гэтак:

„Прэзыдэнт Рэчыпаспалітае можа распусьціць Сойм калі згодзіцца на гэта тры пятых уставовае лічбы сяброў Сойму.

Сойм можа распусьціцца на аснове ўласнай пастановы, прынятай большасьцю двох трэціх галасоў, у прысутнасьці найменш палловы ўставовае лічбы пасло ў і вызначыць тэрмін новых выбараў.

Адначасна распускаецца і Сэнат.

Прапанова аб распушчаньні Сойму павінна быць падпісана найменей адною трэцяй часткаю ўставовае лічбы пасло ў і падана найменей за тыдзень перад тым паседжаньнем, на якім мае быць распушчаны Сойм".

Апрача гэтага ў Сойме было падана некалькі прапановаў пераважна апазыцыйнымі клюбамі. Эндэкі запрапанавалі, каб урад сваім распараджэньнем не выдаваў ніякіх уставаў адносна школьніцтва, бо на гэта ня мае права і дамагаліся скасаваньня тых уставаў якія выданы ўрадам у галіне школьніцтва.

Хрысьціянска-Нарад. Клюб запрапанаваў сьцьверджаньне істнуючых уставаў аб тым, што як жаўнеры так і афіцэры ня маюць права браць якога-колечы чыннага ўдзелу ў выбарах да самаўрадаў ці якіх іншых публічных установаў.

Пасол Гломбінскі (эндэк) у сваей прамове адзначыў, што Сойм павінен з карысьцю для дзяржавы і народу зьмяніць выбарны закон да Сойму і Сэнату, выдаць самаўрадавыя ўставы, прыняць уставу проці камуністых і разглядзець дэкрэты, якія ўрад выдаў на аснове соймавых паўнамоцтваў за час перарыву працы Сойму.

У адміністрацыйнай Соймавай Камісіі.

Яшчэ перад фактычным пачаткам працы Сойму распачалася праца ў адміністрацыйнай Камісіі.

Прысутныя паслы на паседжаньні Камісіі ад Нацыянальных Меньшасьцяў, Ярэміч (Беларус), Хруцкі (Украінец) і Шыппэр (Жыд) заявілі, што з прычыны таго, што камісія вядзе сваю працу над самаўрадавымі ўставамі са шкодаю для нацыянальных меньшасьцей, дык яны ад імя ўсіх Клюбаў нацыянальных меньшасьцей і на далей згодна са сваею папярэдняю дэкляцыяй ня будуць браць удзелу ў працах адміністрацыйнай Камісіі, пакідаючы аднаго свайго прадстаўніка, як наглядчыка.

Ня гледзячы на гэта адміністрацыйная Соймавая Камісія ў складзе самых Палякаў прыступіла да далейшага разгляду праекту аб самаўрадах.

Якія самаўрадавыя ўставы будуць пасьля гэтакае працы—дагадацца хіба зусім ня цяжка.

Выбары у Віленскую Меставую Раду.

Пры галасаваньні 19-га чэрвеня паасобныя сьпіскі атрымалі:

№ 1.	Беларуска-Рас. блёк	1608	г.	1	манд.
№ 2.	П. П. С.	11.434	„	9	„
№ 3.	Саюз жыдоўскіх кабет	627	„	—	
№ 4.	„Бунд"	3.499	„	3	„
№ 5.	Літоўскі Камітэт	1.012	„	1	„
№ 6.	Поалей Ціон	313	„	—	
№ 7.	Абароны правоў работн.	102	„	—	
№ 8.	Жыд. нацыян. блёк	10.525	„	9	„
№ 10.	Аб'ядн. дэм. к-т (K. Wil.)	5.892	„	5	„
№ 12.	Безп. пол. абшар. к-т	5.376	„	4	„
№ 14.	Цэнтр. пол. к-т (энд.)	13.636	„	11	„
№ 15.	П.П.С. ляв. і праф. с.	5.880	„	5	„

Усіх важных галасоў падана 59.904, а права голасу мела 103.240 асоб, такім чынам галасуючых было 58 проц.

Нацыянальны склад новае віленскае рады будзе наступны: Беларусаў 2 (**сэн. Багдановіч** і Крук), Літовец 1, Жыдоў 12 і Палякаў 33.

Новая рада шмат рожніцца ад папярэдняй. Перадусім у ёй будуць прадстаўнікі нацыянальных меньшасьцяў, якіх дагэтуль, апрача Жыдоў, у віленскай Радзе ня было; апрача гэтага Рада будзе шмат радыкальнейшай, бо эндэкі недабралі 17 мандатаў: замест папярэдніх 28 — атрымалі толькі 11. Калі на'т прыняць пад увагу 4 мандаты манархістых, якія могуць ісьці з эндэкамі, дык і гэта яшчэ не пакрые эндэцкай патраты. У новай Радзе ўсё-ж такі намячаецца хоць і польская, аднак больш дэмократычная большасьць.

СЯЛЯНЕ, БЕЛАРУСЫ!

Усе ідзіце на раённыя сабраньні і выбірайце сваіх стойкіх сялян-Беларусаў у сябры валаснога сабраньня!

Дык кожны, хто ўмее чытаць, спяшайся выпісаць сваю газэту „Сялянскую Ніву".

Наш юбілей.

Сёньня „Сялянская Ніва“ выходзіць агульнаю лічбаю сотым нумарам. Гэтае здарэньне на нашым палітычным небасхіле мы называем — юбілеем.

Што-ж такое юбілей? Юбілей гэта свайго роду—сьвяткаваньне. Дык вось як усякі юбілей, юбілей „Сялянскае Нівы“ мы хочам адзначыць, адзначыць ня нечым іншым, а ўспамінам аб яе этапах і нарысам тых успамінаў у гэтым юбілейным выпуску „Сял. Нівы“.

„Сялянская Ніва“ пачала выходзіць пад канец 1925 году, так што ў першым годзе свайго істнаваньня зьявілася толькі тры разы.

У другім 1926 годзе „Сялянская Ніва“ вышла ў 48 нумарах і сёлета гэта ўжо выходзіць 49-ты нумар, а разам знача—100-ты нумар.

Пачаўшы выходзіць радзей нават як раз на тыдзень, „Сял. Ніва“ ў другой палове 1926 году пачала выходзіць і выходзіць да гэтага часу, з нязначнымі перарывамі, два разы на тыдзень.

Як орган Беларускага Сялянскага Саюзу, палітычнае сялянскае партыі, „Сялянская Ніва“ заўсёды была люстэркам сялянскага жыцьця, люстэркам жыцьця беларускае вёскі і як орган сялянскае партыі, які стаіць на нацыянальным незалежніцкім грунце, яна імкнулася ўпаіць гэтыя ідэі беларускаму сялянству, як галоўнаму і амаль што не выключнаму прадстаўніку Беларускага Народу.

„Сялянская Ніва“ вядучы сваю працу ў гэтым кірунку заўсёды дапамагала беларускаму сялянству зьдзейсьніць сваю ідэю і вучыла, што толькі будучы гаспадаром сваей зямлі Беларускі Народ зможа зьдзейсьніць свае жаданьні сацыяльнае перабудовы і направы быту.

„Сялянская Ніва“, ставячы сваею мэтаю, сваім Ідэалам незалежнасьць Беларусі, заўсёды выкрывала тую паднаготную яе ворагаў, якія кіравалі свае натугі на ўтрыманьне дасюлешняга стану і палажэньня рэчаў. Яна выкрывала ўсіх ворагаў адкуль-бы яны не зьяўляліся і як-бы не падходзілі!

За гэтую сваю місію, яна падпадала вельмі часта пад агонь праціўнікаў. З аднаго боку на яе сыпаліся розныя бруды, ілжывыя наганы, манлівыя дакоры, а з другога тасаваліся жорсткія расправы. Чытачы „Сялянскае Нівы“ ведаюць гэта!

У радасную хвіліну выхаду юбілейнага нумару хочацца падлічыць, гэтак кажучы, збалянсаваць гэтыя расправы і паказаць іх сялянству, як жорсткі вянок, які атрымала газэта за абарону сацыяльных і нацыянальных правоў сялянства.

У 1926 годзе „Сялянская Ніва“ папала пад суд два разы, за артыкулы, якімі імкнулася вытлумачыць праграму Беларускага Сялянскага Саюзу. Тагочасны рэдактар Ст. Вольскі атрымаў ужо два акты вінавачаньня і чакае судовага разгляду справы, будучы на вольнасьці пад залогам.

На пачатку сёлетняга году „Сялянская Ніва“ была канфіскавана 4 разы, апрача гэтага мае дзьве судовыя справы без канфіскатаў.

Першыя дзьве канфіскаты №№ 7 і 8 „Сялянская Ніва“ дазнала за артыкулы, якімі пратэставала проці масавых арыштаў у студзені г.г.

Трэцяя канфіската № 14 „Сял. Нівы“ адбылася з прычыны зьмяшчэньня артыкулу „Добрыя зьявы“, у якім радавалася ўзросту нацыянальнай сьвядомасьці нашага Народу і чацьвертая канфіската № 27 адбылася з прычыны зьмяшчэньня артыкулу „Сьвяткаваньне“ і іншых, якімі высьняла сэнс і значэньне сьвяткаваньня дня 25 сакавіка, як дня абвешчаньня незалежнасьці Беларусі. За ўсе гэтыя канфіскаты рэдактары „Сял. Нівы“ цягнуцца да судовае адказнасьці.

Акрамя гэтага „Сял. Ніва“ мае дзьве судовыя справы іншага характару, а іменна: Рэдактар „Сял. Нівы“ цягнецца да адказнасьці за артыкул „Новыя ўдары“, які быў зьмешчаны ў № 25 і за № 28, гэта за той нумар, які быў пры першай цэнзуры прапушчаны, але пасьля паслужыў прычынаю да судовае справы. Гэта той нумар, аб якім розныя „Праўды“ трубілі, што нядобры, бо надта многа адведзена месца антыдзяржаўнаму зьместу, ды ці не цераз гэтае самае, ці не дзеля голасу блізкага сабе чалавека па прафэсіі зьніштажэньня праяваў беларускага нацыянальнага жыцьця і сьведамасьці, польскі ўрад прапусьціўшы газэту цераз цэнзуру два разы, усё-ж такі ўзбудзіў судовы працэс.

Не глядзячы на гэтыя расправы „Сялянская Ніва“ і на далей будзе служыць Беларускаму Народу, усім тым, чым толькі зможа, на радасьць прыяцелям і на страх і злосьць ворагам, якія рознымі спосабамі і сродкамі стараюцца зьбіць з праўдзівага шляху.

Гороскоп беларуска-польскай прыязьні.

Люстэркам грамадзкага жыцьця зьяўляецца прэса. І вось, калі хто меў магчымасьць і жаданьне і сачыў за адбіткамі гэтага люстэрка, дык павінен быў-бы заўважыць адно дужа цікавае зьявішча. Як беларуская так і польская віленская прэса ўсіх кірункаў, за апошнія 3—4 месяцы ўвесь час нападае на Беларускі Сялянскі Саюз. Праўда, орган Беларускага Сялянскага Саюзу „Сялянская Ніва“ заўсёды давала вычэрпаючыя адказы, а гэта самае яшчэ болей і яскравей выяўляла факт змаганьня сялянскай незалежніцкай ідэалёгіі з усімі цёмнымі сіламі.

Каб паўней намаляваць абраз гэтага змаганьня з нашаю ідэалёгіяй, мы пастараемся ахарактэрызаваць выдатнейшыя органы польскае і беларускае прэсы.

Дык вось, гэтакіх, як я сказаў, выдатнейшых органаў польскае прэсы ёсьць тры: „Dziennik Wileński“, „Słowo“ і „Kurjer Wileński“.

Разумеецца, што кожны з гэтых органаў выяўляе асобную спэцыфічную думку. Г. зв. „Dziennik Wileński“ зьяўляецца органам польскіх эндэкаў, па разуменьню якіх ніякіх Беларусаў няма, а дзеля гэтага з усякімі праявамі Беларускага нацыянальнага руху, па іх ідэалёгіі, трэба змагацца фізычнаю сілаю, проста—душыць.

„Słowo“ зьяўляецца органам польскіх манархістых, гэтую групу складаюць пераважна абшарнікі, згуртаваныя ў абшарніцкі клясавы саюз. У процівагу бесшабашным эндэкам, абшарнікі - манархістыя неяк хоць трохі але-ж прызнаюць Беларусаў, ці прынамсі беларускі рух і, разумеецца, маюць на яго ўдушэньне свае спосабы. Як народ, дык па іх разуменьні Беларусы ня твораць адналітасьці, а дзеля гэтага палітычнае сілы ніякае ня маюць, але-ж як элемэнт, які пры ўмелым кіраваньні антыпольскіх адзінак,—дык становяць значную сілу. Антыпольскімі адзінкамі абшарнікі манархістыя лічаць: бел. духавенства, абшарнікаў не-Палякаў і камуністых. Пры гэтакім разуменьні беларускага нацыянальнага руху, яны выстаўляюць прынцып: так ці іначай адарваць ад народу гэтыя тры небясьпечныя фэрмэнты. А знача: духавенству і абшарнікам даць прывілеі і льготы, адным словам гэтакія варункі істнаваньня, каб яны былі задаволены, а з камуністымі змагацца фізычнаю сілаю. Ясна, што паны польскія абшарнікі-манархістыя мінаючы беларускі народ вельмі мыляюцца, бо абшарнікаў-Беларусаў няма, а калі ёсьць--дык Расейцы, якія ня маюць ніякага ўплыву на беларускія на'т і праваслаўныя масы. Духавенства таксама, як праваслаўнае, дзякуючы расейскай ідэалёгіі, так і каталіцкае, дзякуючы польскасьці, ня мае вялікага ўплыву на масы. Аб камуністых лепей прамаўчаць.

„Kurjer Wileński“ зьяўляецца органам польскіх дэмакратаў і пілсудчыкаў і становіць быццам нешта лібэральнае. У процівагу першым двум польскім групам, дэмократычная група адзначаецца тым, што яна глядзіць на беларускі нацыянальны рух зарчэйшымі вачыма. Паны дэмакраты істнаваньне Беларускага Народу лічаць фактам і нацыянальны рух—актуальным і нават магутным, што іх таксама, як і эндэкаў, вельмі трывожыць. Трывожыць іх прыбой з беларускіх палей, які можа заліць польскасьць на заходнім абшары Беларусі. А калі гэтак, дык і яны таксама прыкладаюць натугі, каб польскасьцю апанаваць беларускі рух, і імкнуцца да таго, каб кіраваць беларускім нацыянальным рухам.

Дык вось, у мэтах барацьбы з нацыянальным рухам яны выставілі—фэдэралізм і жадаюць увайсьці ў супрацоўніцтва з беларускімі групамі, а такім чынам біць Беларусаў беларускімі рукамі,

Мы памятаем, як прыхільна адносіліся дэмакраты да Паўлюкевіча; яны думалі што Паўлюкевіч зьдзейсьніць іх жаданьне. Але-ж гэтая праца не дала вынікаў, бо народ за Паўлюкевічам, які павёў адкрыта палянафільскую палітыку, не пашоў.

Бачачы кампрамітацыю Паўлюкевіча перад народам, дэмакраты пакінулі яго і як інваліду далі канцэсію, каб ён меў кавалак хлеба...

Не бяз іх выплыў на паверх палітычнага жыцьця Умястоўскі, які так-сама павёў адкрытае палянафільства. Умястоўскі на польскія грошы пачаў сеяць сярод Беларусаў польскую культуру і... фэдэрацыю, пад польскім верхаводзтвам. Ясна, што Умястоўшчына, так-сама як і Паўлюкевічаўшчына, збанкрутавала.

Вынікі адкрытага палянафільства далі доказ паном дэмакратам, што гэтакім спосабам нічога ня будзе. І вось, пасьля гэтакіх няўдачных пробаў паны польскія дэмакраты пачалі шукаць іншых Беларусаў, каб ужо новымі замаскованымі спосабамі разьбіваць беларускі нацыянальны рух.

На гэты раз цёмная доля падарыла ім „наўчонага філёлёга“ Янку Станкевіча, які знаходзіцца ў асабіста прыяцельскіх адносінах з некаторымі супрацоўнікамі „Kurjera“. З іх фактычнай дапамогай пад фактычным сваім кіраўніцтвам Янка Станкевіч пачаў выдаваць месячнік „Родныя Гоні“.

Само сабой разумеецца, „Kurjer“ чэсьць чэсьцю прывітаў „Родныя Гоні“, а апошнія запрасілі палякаў супрацоўнічаць. Цераз тры месяцы і гэта пацярпела аварыю... Але-ж распачатае супрацоўніцтва паміж Я. Станкевічам і палякамі—дэмакратамі ідзе далей. Як высьнілася, дык і культурны беларуска-польскі фронт рассыпаўся ўдрэбязгі. А тагды, беларуска-польская група рашыла заснаваць палітычную партыю. Партыя гэта, па іх пляну павінна складацца з Беларусаў, але-ж працаваць пад дырэктывамі Палякаў. А каб адным махам разьлічыцца з беларускім незалежніцкім рухам, гэтае маленькае беларуска-польскае аб'яднаньне пашло на правакацыю. Гэтая групка Янкі Станкевіча, які не зьяўляецца сябрам Беларускага Сялянскага Саюзу, выдала аднаднёўку „Народ“, дзе рэклямуе сябе Беларускім Сялянскім Саюзам, а запраўдны Беларускі Сялянскі Саюз касуе. Калі-бы ім удалася гэтая штука, дык вельмі было-бы лёгкая перамога, але-ж на зло гэтым шкоднікам Беларускі Сялянскі Саюз уміраць ня думае. Лёгкі разрахунак з Грамадою дадае палякам-дэмакратам надзеі, што і з Сялянскім Саюзам так-сама можна справіцца. Але-ж тут дык ужо зусім іншае, бо сябры сялянскага саюзу дый уся сялянская маса адразу зочыць польскія замахі на яе запраўдныя ідэалы і пастараецца гэтыя замахі пакіраваць з паваротам на галовы таго, хто іх параджае. Працу Я. Станкевіча „Kurjer“ пахваліў.

Схарактарызаваўшы беларуска - польскія адносіны, трэба вярнуцца да пачатку гэтага артыкулу і адказаць, чаму гэта сыпаліся нападкі на Беларускі Сялянскі Саюз і на „Сялян. Ніву“?

А таму, што, як мы бачым, дык Сялянскі Саюз зьяўляецца арганізацыяй, якая стаіць на беларускім незалежніцкім нацыянальным грунце, якая ня ішла і ня можа ісьці на ўгоду, нават з самымі найрадыкальнейшымі элемэнтамі, але якая дзякуючы гэтаму сталася запраўды моцнаю і папулярнаю сярод Беларускага Народу, пераважная большасьць якога ёсьць сялянства. Вось гэта і давала повады польскай прэсе, а так-сама і беларускай палянафільскай нападаць на нас.

Вышэй зазначалася, што Беларускі Сялянскі Саюз выклікае варожасьць Палякаў і палянафільствуючых беларусаў яўна незалежніцкаю ідэалёгіяй. Трымаецца-ж гэтага фронту Бел. Сял. Саюз дзеля таго, што службаю нават і радыкальным чужым багам Беларусы нічога не здабудуць. Мы лічым, што супрацоўніцтва групкі Беларусаў „Нашае Праўды“ зьяўляецца фатальнаю памылкаю. Нават і тыя Палякі радыкалы, якія паядналіся з „наша-праўдзінскімі“ Беларусамі, маюць больш польскага шавінізму, чым спагаду беларускай справе. Гэта хутка выясьніцца.

Ці-ж можна ўходзіць у згоду з польскімі партыямі пасьля таго, што сталася з Грамадою?!

А ці-ж не працавала Грамада з гэтак званай „Незалежнай Хлопскай Партыяй“? У рэзультаце гэтага супрацоўніцтва выдатнейшыя Грамадоўцы папалі за краты, а польскія „Хлопы Незалежнікі“ працуюць і далей на карысьць сваей айчыны.

Дык вось які гороскоп беларуска-польскай прыязьні (прыяцельства). Ведама, што Янка Станкевіч пры дапамозе польскіх дэмакратаў будзе мець магчымасьць вясьці баламутную і правакацыйную працу, але-ж ад гэтае працы Беларусам будзе шкода, а Янцы Станкевічу пэўна пападзе кавалак хлеба ды з маслам ад паноў польскіх дэмакратаў.

Яснавід.

Сяляне, сябры валаснога сабраньня! Загадзьдзя (да валаснога сабраньня) састаўляйце сьпіскі кандыдатаў у валасныя рады і дружна галасуйце толькі за беларускіх сялянскіх прадстаўнікоў!

Камунікат
Беларускага Сялянскага Саюзу.

Ад пэўнага часу вядомы гр. Янка Станкевіч выдавае сябе за сябру Беларускага Сялянскага Саюзу. У сувязі з гэтым Цэнтральны Камітэт Саюзу ў сваім часе зрабіў адпаведнае апавешчаньне, выясьняючае тое, што гр. Янка Станкевіч ніколі ня быў сябрам Беларускага Сялянскага Саюзу. Ня гледзячы на гэта, у апошнія часы гр. Янка Станкевіч з нейкім нязнаным Келмуцем і Шавелем у адумыслова выданай аднадзёнцы заявіў, што ён зьяўляецца сябрам Саюзу і што пад сьцягам Беларускага Сялянскага Саюзу мае пачаць палітычную дзейнасьць.

Гэтым выясьняем, што ані Янка Станкевіч, ані Шавель, ані Келмуць ніколі не належылі да Беларускага Сялянскага Саюзу і цяпер таксама не належаць. Усё правакатарскае выступленьне вышэй успомненых „людзей" разлічана на цямнейшых і прадажных элемэнтаў і мае на мэце разьбіваць еднасьць сярод незалежніцкай сялянскай ідэалёгіі.

Усіх сялян папераджаем і асьцярагаем, перад акцыяй самазванцаў, бо яна інспіруецца чужымі элемэнтамі, якія хочуць згубы нашай сялянскай арганізацыі і беларускаму адраджэнскаму руху.

Вільня, 20.VI. 1927 г.

Цэнтральны Камітэт Беларускага Сялянскага Саюзу.

Інтэрпэляцыя № 334

паслоў Беларускага Клюба да пана Міністра Справядлівасьці ў справе хутчэйшага правядзеньня дазнаньня арыштаваных і вывезеных у Вронкаўскі вастрог паслоў і дзеячаў.

Ня згодна з Канстытуцыяй і абавязуючымі ўставамі ў палове студзеня с. г. былі арыштаваны і пасаджаны ў вастрог паслы: Бранілаў Тарашкевіч, Пётра Мятла, Сымон Рак-Міхайлоўскі, Павал Валошын і Галавач, а так-сама дзеячы: п.п. Шнаркевіч, Астроўскі і цэлы рад іншых.

Зараз пасьля арыштаваньня, так-сама ня згодна з правіламі судовае працэдуры, успомненыя паслы і дзеячы былі вывезены з тэрыторыі сваей судовай прыналежнасьці ў вастрог у Вронкі і гэтакім парадкам пазбаўлены магчымасьці аказаньня ім матэрыяльнай дапамогі з боку найбліжэйшых сваякоў, а што найгорш дык так-сама цераз гэта зацягнулася вядзеньне судовага сьледзтва, што мы разглядаем, як агульную сыстэму, каб як найдаўжэй трымаць у вастрозе арыштаваных Беларусаў вінаватых у палітычных праступках, бо, паміма таго, што прайшло 5 месяцаў часу ад мамэнту арыштаваньня, сьледзтва яшчэ не закончана.

Дзеля вышэй паданага інтэрпэлянты пытаюцца п. Міністра.

1. На якім праўным аснаваньні арыштаваныя беларускія паслы і дзеячы вывезены ў Вронкаўскі вастрог?

2. Ці п. Міністар мае намер выкарыстаць усе магчымасьці для як найхутчэйшага заканчэньня сьледзтва і вызначэньня судовае расправы?

Варшава, 20 чэрвеня 1926 г.

Інтэрпэлянты.

Інтэрпэляцыя № 335

паслоў Беларускага Клюба да п. Міністра Унутраных Спраў у справе надужыцьця, якое зрабіў паліцыянт у м Турэц, Стаўпецкага пав.

У Беларускі Пасольскі Клюб падана жалоба ад Андрэя Локціка, жыхара м. Турэц, Стаўпецкага пав., гэтакага зьместу:

„25 красавіка 1927 г. г. зн. на другі дзень праваслаўнага Вялікадня, а гадзіне 11 увечары абудзіў мяне функцыйны Дзяржаўнай Паліцыі з пастарунку ў м. Турэц, які зьявіўся да мяне ў прысутнасьці валаснога стаража Яроміцкай воласьці. Калі я спытаўся ў паліцыянта аб прычыне гэтае „пабудкі", дык паліцыянт прыказваючым голасам запрапанаваў мне зьбірацца зараз-жа з канём і ехаць туды, куды ён мне скажа. Адказаў яму я, што цяпер акурат сьвята, ды што чуюся хворым. Успамянуты паліцыянт, які ўжо ўвайшоў у памешканьне, аставіўшы валаснога стаража на вуліцы, крычачы як апалены і б'ючы кулакамі па стале, а тым будзячы і перапужваючы маіх малых дзяцей, кінуўся да мяне перш з кулакамі, а нарэшце хапіўся за рэвольвер, які вісеў у яго прыбоку. Бачачы ўсё гэта кінуўся я ўцякаць са свайго ўласнага памешканьня. Напужаная жонка, падняўшыся з ложка так-сама кінулася ўцякаць праз вакно. Злавіўшы на вуліцы паліцэйскі мяне і жонку так-сама пагнаў на пастарунак, гэтак як былі толькі ў бялізьне. Жонку пасьля на поўдарозе звольніў, каб узяла дзіця. Калі жонка ўвайшла ў памешканьне, дык застала аднагадовае дзіця на падлозе, а рэшта трое ў перапудзе крычалі. Жонка прышла на пастарунак, але на пастарунку ніякага пратаколу не пісалася, а сказана было ісьці дамоў. Сьведкамі гэтага паліцэйскага надужыцьця былі: валасны стораж Міхал Рапіёвец, Тамаш Курчыцкі, Уладзімер Лагода, Янка Грынко і Юліян Капюх. Жалячыся на вышэй паданыя дзейнасьці дзяржаўнага функцыйнага паліцэйскага ў Турцы прашу, пацягнуць яго да адказнасьці. Прозьвішча паліцэйскага ня ведаю, падаю яго № 916".

Дзеля вышэй паданага інтэрпэлянты пытаюцца ў п. Міністра:

1. Ці мае намер пацягнуць да жорсткае адказнасьці паліцыянта № 916 за зробленае надужыцьце?

Варшава, 20 чэрвеня 1927 г.

Інтэрпэлянты.

З жыцьця Польшчы.

Скліканьне Сэнату.

Дэкрэтам п. Прэзыдэнта надзвычайная сэсія Сэнату вызначана на 22 г. чэрвеня.

Першае паседжаньне Сэнату адбудзецца 24г. чэрвеня.

Праца ўраду.

Мы часта можам чуць гутаркі, што ўрад нічога не зрабіў. Ажно калі здарылася лепей прыглядзецца і ўбачылі, што ўрад маральнай направы прарабіў вялікую працу, бо выдаў за год свайго ўрадаваньня аж 150 уставаў, якія выданы як дэкрэты п. Прэзыдэнта. Тое, што гэтыя дэкрэты не палепшылі нашага гаротнага жыцьця, дык гэта факт, але-ж і тое, што ўрад прарабіў вялізарную працу так-сама факт. Толькі нас дзівіць, як гэта дзівачна пабудаваны сьвет, што гэтакая вялізарная праца не дае нічога пазытыўнага, што магло-б быць адчута і дазнана?

Справы заграмічнай пазыкі.

У працягу каля двох месяцаў чытаем весткі аб аканчальным падпісаньні дагавору аб заграмічнай пазыцы для Польшчы. Але-ж як было дагэтуль, дык тэрміны міналі, а пазыка вісела ў паветры. Цяпер ізноў ёсьць вестка, што падпісаньне пазычковага дагавору на 60 мільёнаў даляраў—адбудзецца гэтымі днямі. Перагаворы ідуць у Парыжы. На якіх варунках даецца пазыка яшчэ ня ведама.

Ведама толькі тое, што Польшча дамагалася пазыкі на 150 мільёнаў, а цяпер ужо ідзе гутарка аб 60 мільёнах, дык, як відаць амэрыканскія банкіры ня вераць польскаму ураду.

НАВІНЫ.

— **Беларускія спэктаклі ў Смаргонях і Жодзішках.** Аб'ездная трупа „Беларускі Народны Тэатр" гэтымі днямі выяжджае на правінцыю. Першы спэктакль будзе пастаўлены ў Смаргонях—дня 25-га чэрвеня, другі ў Жодзішках, Вялейскага пав., дня 26-га чэрвеня.

— **Справа кс. Гадлеўскага.** На паседжаньні Сойму 20 г. чэрвеня беларускія паслы заявілі пратэст проці арышту і пасадкі ў вастрог беларускага кс. Гадлеўскага. Згодна з конкордатам кс. Гадлеўскі павінен быў-бы адбываць кару ў кляштары (у манастыры).

— **Асуд беларускага рэдактара.** Рэдактар „Беларускае Справы" грам. Сымон Макулік за зьмяшчэньне ў № 21 рэдагаванай ім газэты ў 1926 годзе статцей і заметак: „13.000 польскіх асаднікаў" і іншых,—засуджаны Віленскім Акружным Судом па 129 ст. К. К. на год вастрогу.

Газэта „Бел. Справа" зачынена на заўсёды.

— **Слонімскі працэс.** Судовы працэс у Слоніме закончыўся. Беларусы вінаваченыя ў прыналежнасьці да камуністычнае партыі асуджаны: Бондаровіч на 6, а Засім і Шышко на 4 гады кожны цяжкага вастрогу (катаргі).

— **Навальніца ў Навагрудчыне.** Гэтымі днямі ў Навагрудчыне прайшла навальніца, якая зрабіла вялікія шкоды, пабіўшы пасевы. Беларускі Пасольскі Клюб на паседжаньні Сойму 20 г. чэрвеня ўнёс прапазыцыю з дамаганьнем запамогі ўцярпеўшаму Навагрудскаму сялянству.

Што дзеецца ў сьвеце?

Падзеі ў Кітаі.

Генэрал Чанг-Тсо-Лін урачыста распачаў 19 г. чэрвеня сваё ўрадаваньне, як дыктатар. Урачыстасьць адбылася ў прэзыдэнцкім палацы, дзе Чанг-Тсо-Лін прыняў чужаземскіх паслоў у Пэкіне.

Паўднёвая армія пасьпешна ідзе на Пэкін, дык пэўна, што Чанг-Тсо-Ліну няўдоўга прыдзецца ўладаць Пэкінам.

У Цындао Японія прыслала свае войска для абароны сваіх грамадзян, якія жывуць у правінцыі Шантунго, бо шантунгскі губэрнатар заявіў, што ён на гэта ня мае магчымасьці.

Англія.

Ангельскі ўрад ня выдаў заграмічных пашпартаў дэлегатам саюзу камуністычнай моладзі, якія хацелі ехаць у Савецкую Расею.

Заграмічныя пашпарты ў Англіі да гэтага часу выдаваліся без ніякага абмежаваньня, цяпер-жа абмежаваньне ўжо ўводзіцца.

Балканы.

Албанскі пасол, які наперакор свайму ўраду стараўся як-колечы зьліквідаваць спрэчку паміж Албаніяй і Югаславіяй, дзеля таго, што яго ўрад не згадзіўся на кампраміс, нарэшце выехаў з Белграду заявіўшы, што ад разрыву дыплёматычных зносінаў паміж вышэй зазначанымі дзяржавамі Албанія многа трацінь, але-ж ён ня мае магчымасьці ўтрымаць свой ўрад ад гэтага шкоднага кроку.

Мэксыка.

Сэкрэтарыят мэксыканскага біскупа ў Рыме заявіў, што ў Мэксыцэ пакарана сьмерцяй 18 каталіцкіх духоўнікаў. Як ведама, у Мэксыцы ўрад праводзіць рэформы ў касьцёлах, але-ж з урадавымі праектамі не згаджаецца духавенства.

У рэзультаце змаганьня здараюцца рэпрэсіі а іносна духавенства, разумеецца, што духавенства таксама не ўпускае магчымасьці кальнуць урад.

Ліга Нацыяў

Чарговая сэсія Рады Лігі Нацыяў, якая адбылася ў Жэневе ў Швайцарыі закрылася. Справаздачаў аб працы Рады Лігі яшчэ дакладных няма, дый здаецца і ня будзе, бо найбольш перагаворы вяліся паміж аддзельнымі міністрамі. Ведама толькі што пунктам усіх абрадаў і гутарак была Саўдэпія. Ёсьць весткі, што іншыя дзяржавы дамагаліся ад Нямеччыны парваць прыяцельскія адносіны з Маскоўскім Урадам.

Як рэзультат працы Рада Лігі Нацыяў прыняла пастанову, што ўрады ўсіх дзяржаваў павінны зьвярнуцца да савецкага ўраду з заявою, што, калі ня будзе спынена агітацыйная праца камуністычнага Інтэрнацыяналу, дык няхай чакае непажаданых для сябе вынікаў.

Як бачым, дык сучасны сьвет жыве пад страхам камунізму. Нарэшце пастанаўляна што, калі савецкі ўрад не паслухае ўсіх дзяржаў і далей будзе ўтрымліваць Камуністычны Інтэрнацыянал, дык наступная сэсія Рады Лігі Нацыяў займецца паважней шуканьнем сродкаў для змаганьня з камунізмам.

Да нас пішуць.

Настане справядлівасьць!
(Пружаншчына).

Ішоў я нядаўна з лесу дзе працаваў на „хлеб насушчны" з пілою і сякераю. Прахадзячы праз былшае абшарніцкае поле, на якім нееж ня відно было яшчэ асадніцкіх будынкаў, я здалеку ўгледзеў перад сабою ратая, які гарў параю коняў ялавую зямлю. Зацікаўлены чыя-б гэта магла быць „дзялка" (бо дагэтуль яна пуставала), я падышоў бліжэй. Праз некалькі хвілін аднак угледзеў я на пэўным аддаленьні, нейкага „пана" з лясачкаю ў руцэ, які стаяў і ня опускаў вачэй з ратая, калі-некалі пагукваючы на яго... У сэрца мне нешта штырхнула,—справядлівасьць польскага ўраду стала перад вачыма, бо як я дазнаўся, гэтая дзялка ня ўласнасьць таго хто гарэ, але таго, што стаіць над ім як крук...

Якое-ж была маё зьдзіўленьне, калі ў асобе „папа"—стаяўшага над каркам ратая—я пазнаў Здановіча з м. Сельца, які ў мястэчку мае рэстаўрацыю, ды спойвае бедных людзей. Але ён паляк!

Мімаволі ў маей думцы прайшлі цэлые дзесяткі гаспадароў Беларусаў з нашае вёскі (а сколькі іх усюды?), якія ад недахвату зямлі марнеюць, мужчыны ходзяць па заробках, каб не памярла сям'я з голаду!

Калі-ж настане яна—справядлівасьць?!

Беларускасьць жыве.

(В. Клікальніца, Браслаўскага пав.).

Вёска Клікальніца—вёска беларуская. Аднак-жа ёсьць жыхары ў ёй, што трымаюцца польскае мовы, хоць чалавеку, які добра ўладае ею, дужа брыдка слухаць гэтакую польшчыну. Праўда, ня ўсе гутараць выключна папольску, ёсьць і такія, што зусім адлучыліся ад рэшты вяскоўцаў і гутараць толькі пабеларуску. Мушу адзначыць, што старэйшыя „палякі", калі да іх гутарыць пабеларуску, дык і яны таксама адказваюць беларускаю моваю, а што тычыцца моладзі, дык тут ужо горш... Праўда, з хлапцамі, дык яшчэ і сюды і туды, неяк лепей ладзіцца, але-ж паненкі, дык зусім іншае, на'т калі вы будзеце да яе гаварыць пабеларуску, у адказ пачуеце калечаную польшчыну.

Часта і густа ў нашых палякаў пачуеце гэткія словы, як: kenst, chwycie, pietuch, u stenpie, zakazywać і г. д.

Мог-бы даць падобных словаў і надта многа, але ня стану займаць места ў газэце, абмяжуюся пакуль-што вышэй паданымі словамі. А цяпер, паважаныя чытаты, растлумачу значэньне гэтых словаў, каб знайсьці запраўдныя іх корань. Дык вось знача: kenst гэта куст, chwycie—хваце, pietuch—пятух, u stenpie — у ступе, zakazywać—заказваць. Ці-ж не даволі гэтага, каб даказаць, як брыдка калечыцца беларуская прыгожая мова і як моцна трымаецца чыстае яе карэньне.

Я моцна веру ў перамогу беларускасьці над нейкімі дзікімі барбарызнамі. Я веру,—народ ня згубіць карэньні беларускае мовы, калі дагэтуль яе не згубіў. Беларускі народператрымаўшы праз доўгі час хвалі палёнізацыі і русіфікацыі, у час адраджэньня выйдзе пераможцаю.

Закрасуе рунь збожа там, дзе красуе цяперь палынь ды крапіва!... Я веру ў гэта, бо беларускі ратай вышаў ужо і гарэ дзярністае поле.

Пуга.

За сваю школу.

(Пружаншчына).

19-га траўня с. г. прыяжджаў у в. Сашыцу, Селецкае вол., школьны інспэктар з Пружаны. Вялікая нечападзеўка, бо пан інспэктар, вось ужо пяць гадоў як істнуець польская школа ў Сашыцы,—ніразу не заглянуў каб пабачыць, як ідзець у ёй навука. Прыпушчаю, што сяляне вельмі ахвотна пасылаюць сваіх дзетак у польскую школу. Але што варта гэтая навука ў польскай школе? Нічога падобна да навукі яна ня мае, бо дзеці за пяць гадоў не навучыліся на'т лічыць да 50. Пані Здановіч, якая вучыць у тэй вёсцы, толькі робіць, што б'е дзяцей за тое, што замест „do widzenia" кажуць „да пабачаньня". Вучыць-жа дзяцей зварачваецца да сваіх бацькоў папольску, бо калі яна даведаецца, што пабеларуску, то дзяцей карае.

Дык вось пан інспэктар дагэтуль ня зварачваў увагі на навуку ў в. Сашыцы.

Што-ж гэта сталася, што ён сёньня заглянуў сюды? Зразумелым стане для кожнага, калі даведаемся, што сяляне в. Сашыцы падалі дэклярацыяў на 60 дзяцей з просьбаю адчыніць у іх вёсцы родную школу.

Вось дзеля чаго п. інспэктар, пакінуўшы свае седало, раптам прыляцеў у вёску!

Пытаўся ён кожнага з сялян, падаўшых дэкларацыі, ці сам гэта падаваў, ды ці сапраўды ён (селянін) жадаець беларускае школы. Аб адказах сялян яму, няма што і гаварыць — яны аднолькавыя.

Пасьля дапросу пан інспэктар прыказаў усім сялянам пасылаць яшчэ цэлы месяц дзяцей у польскую школу, бо інакай будзець штраф па 100 зл.

Сяляне будуць пасылаць дзяцей у школу гэты месяц, але ўжо на будучы год аніводнае дзіця ня ступіць за парог польскае школы, хоць-бы штраф быў 100 злотых. Бацькі дамагаюцца роднае школы, і іх дамаганьні мусяць быць споўнены. Інакай быць ня можа. Чалавек у нашыя часы перастае ўрэшце быць паслушнаю жывёлаю, а хоча і будзець чалавекам як і іншыя.

Оса.

Праца паліцыі.

В. Крынкі, (стаўпецкага пав.).

Неяк аднаго разу прыехаў я позна дамоў з млыну. Зьняў гэта я мяшкі, выпраг кабылу, ажно чую нешта брэшуць сабакі. Тут ужо я думаю, што можа дзе ваўкі падходзяць, што ў нас часам бывае, але калі я вышаў на вёску, дык углядзеў двох чалавек, якія зайшлі да аднаго селяніна на панадворак. Не іначай зладзеі, бо хто-ж бы мог гэтак позна хадзіць?! Я-ж гэта тагды ціха падкраўся і гляджу на той панадворак, аж-но бачу нейкі блиск каля хлява. Калі я лепей разгледзеўся, дык угледзеў, што гэта былі паліцэйскія, якія асьвяцілі ліхтаранькаю і праз дзірку глядзелі нечага ў хлеў. Паглядзелі перайшлі да суседа дый ізноў рабілі тое самае і гэтак шукаючы нечага перабралі палавіну вёскі. Пасьля вярнуліся назад і зайшлі да М. і леглі спаць.

Робіцца неяк дзіўна: чаго гэта паліцыя ў ночы ходзіць і шукае па хлявох. Манкевіч на заўтра гаварыў, што гэта шукалі яго хату. Але-ж неяк ня верыцца, бо чаму-ж яны як вярнуліся, дык адразу трапілі? Ды чаму-ж яны шукалі ня хату, а ў хлявы прыглядаліся?!

Паміма волі ўспамінаецца адно гэтакае самае здарэньне, калі паліцыя таксама хадзіла і заглядала ў хлявы дык пасьля таго цераз два дні у Зьмітрука М. сталася няшчасьце. Можа гэта звычайнае здарэньне, „совпадение обстоятельств", парасейску кажучы, але-ж цікавае!...

Цяпер ужо навучыліся людзі на Зьмітруковай бядзе, дык сталі мацней замыкаць хлявы, а ад гэтага стала бясьпечней.

М. Громабоеў.

НАШАЯ ПОШТА.

Юхневічу: Адказы на ліст знойдзеце ў „Сял. Ніве". „Рэформа календара" надрукуем, але пад восень.

Шмаку Васоўскаму: Карэспандэнцыю надрукаваць можам, але ганарару ня вышлем.

М. Ромэйку: Газэту пасылаем Вам ад 14 траўня сёл. г. Адміністрацыя падае на пошту рэклямацыю.

Семашкевічу Р.: Яшчэ год Вам трэба пачакаць. Працуйце так на адраджэнскай ніве бяз прыналежнасьці фармальнай да партыі.

„Компас і Вэнэра": Ваш матэр'ял атрымалі, разгледзім, памагчымасьці зьмесьцім. Другі паслалі.

Гордзейку Ал.: Пробны нумар паслалі.

Мальцу В.: Газэту пасылаем.

Дасталі ад:

Каскевіча Гальяша, Паплаўскага К. — па 3 злотых.

Нікановіча Сьцяпана, Гуртка Т-ва Беларускае Школы ў в. Літва — па 2 зл.

Куток сьмеху і сатыры

* * *

— Чаму гэта Палякі пачалі выдаваць нову газэту ў беларускай мове, ды назвалі яе „Беларускі Дзень", пытае Міхась у Тамаша.

— Бо беларускі селянін прачнуўся, ды, што раз мацней дабіваецца свайго месца пад сонцам,—адказаў Міхасю Тамаш,—дык гаспадары ўсё больш і больш трывожацца і як сродак, каб усыпіць селяніна, баюць байкі і казкі.

Рэдактар і выдавец К. Мацкевіч. Беларуская Друкарня ім. Ф. Скарыны, Вільня—Людвісарская 1.